

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
**«Конституційна реформа в
Україні»**

Кафедра конституційного права та
прав людини

Статус дисципліни: minor (вибіркова)
Рівень вищої освіти: другий
Ступінь вищої освіти: магістр
Галузі знань: 08 Право
Спеціальність: 081 Право
Освітня програма: «Право»
Форми здобуття вищої освіти: денна
Мова навчання: українська
Навчальний рік розроблення: 2021
Форма підсумкового контролю: залік

Назва навчальної дисципліни	Конституційна реформа в Україні (Constitutional reform in Ukraine)
Науково-педагогічний працівник (-ки)	Науково-педагогічний склад кафедри: Завідувач кафедри Калиновський Б.В.; Доцент кафедри Сьох К.Я.
Профайл викладача (-ів)	https://www.naiou.kiev.ua/zagalnoakademichni-kafedri/kafedra-konstitucijnogo-ta-mizhnarodnogo-prava/zagalni-vidomosti/sklad-kafedri.html
Контактний тел.	Телефон (044) 520-06-60, внутрішній номер тел. 14-75
E-mail:	k003@naiou.kiev.ua
Сторінка навчальної дисципліни на офіційному вебпорталі НАВС	https://dn.naiou.kiev.ua/course/view.php?id=1675
Консультації	Зазначте формат і розклад проведення консультацій <u>Очні консультації:</u> відповідно до затвердженого графіку консультацій науково-педагогічних працівників кафедри <u>On-line - консультації:</u> вівторок, п'ятниця з 14.00 до 15.00 на платформі ZOOM, Viber, Telegram або електронну адресу: k003@naiou.kiev.ua

Стислий опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Конституційна реформа в Україні» викладається для підготовки магістрів в Національній академії внутрішніх справ для галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», для денної та заочної форм навчання, що дає можливість сформувати професійні компетентності та індивідуальну освітню траєкторію.

Дисципліна «Конституційна реформа в Україні» забезпечує теоретичну та практичну підготовку здобувачів вищої освіти ступеня магістр щодо сутності і змісту конституційно-правових процесів які відбуваються в Україні.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Конституційна реформа в Україні» полягає в тому, щоб надати слухачам та студентам комплексне юридичне уявлення про становлення конституційних процесів та їх вплив на розвиток України, визначити вплив конституційної реформи на функціонування органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Конституційна реформа в Україні» є набуття теоретичних знань та практичних умінь і навичок щодо сучасних прийомів та способів застосування норм Конституції України, конституційних законів та інших нормативно-правових актів України.

Тривалість. Вивчення навчальної дисципліни здійснюється в 3-му семестрі 2-го року навчання у обсязі 90 годин 3 кредиту ECTS.

Форми та методи навчання. Очна серія лекцій, семінарських і практичних занять, самостійна робота здобувачів, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань. Здобувачі мають змогу отримувати індивідуальні консультації. Під час сесії формат очний. Можливий дистанційний (on-line, Moodle) та змішаний формат проведення лекційних занять, поточного та підсумкового контролю.

В процесі навчання використовуються: словесні, наочні та практичні методи навчання.

Система поточного контролю. Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти магістра – це систематична перевірка знань здобувачів, яка проводиться викладачем на поточних заняттях відповідно до розкладу та відповідно до програми, робочої програми, силабусу.

Поточний контроль здійснюється на кожному семінарському та практичному заняттях відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота здобувача щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Поточний контроль – усний (у вигляді індивідуального або групового опитування, аналізу ділових ситуацій, ділових ігор) або письмовий (у вигляді контрольної роботи, тестів). Форми поточного контролю з кожної теми визначає викладач.

Контрольне оцінювання може проводитись в усній формі, у формі письмової контрольної роботи та/або тестування (комп'ютерного, письмового).

Контроль самостійної роботи здійснюють шляхом перевірки виконаних завдань на практичних, семінарських заняттях, написання рефератів, есе тощо.

Система підсумкового контролю. Підсумковий контроль – контроль навчальних досягнень здобувачів з метою оцінки якості освоєння ними програми навчальної дисципліни, що проводиться в період проміжної атестації у формі заліку. Мета підсумкового контролю – виявити засвоєння навчальної дисципліни в цілому, розуміння навчального матеріалу, взаємозв'язок змісту навчального матеріалу, логіку його засвоєння тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Структура білета передбачає три теоретичних питання.

Пререквізити (Prerequisite). Теорія держави та права, Конституційне право, Міжнародне право, Право Європейського Союзу, Міжнародний захист прав людини, Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності.

Постреквізити (Postrequisite). Актуальні проблеми конституційного та муніципального права.

Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання («hard skills»)

Програмні результати навчання Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач

Для підготовки магістрів за спеціальністю 081 «Право»

Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання (ПРН 1);	Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності (ФК 1);
Обгрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи (ПРН 6);	Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України (ФК 2);
Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обгрунтовувати варіанти їх розв'язання (ПРН 7);	Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України (ФК 4);
Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг (ПРН 9);	Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції (ФК 5);
Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових	Здатність обгрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну

систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу (ПРН 12);	аргументацію (ФК 6);
Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування (ПРН 15);	Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника (ФК 12);
Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності (ПРН 17).	Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості (ФК 15).

Перелік компетентностей, розвитку яких сприяє вивчення навчальної дисципліни («soft skills»):

Загальні компетентності:

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-3);

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти магістра повинні:

знати:

- поняття та сутність конституційного права та конституціоналізму;
- основні напрями розвитку гуманітарної реформи в Україні;
- механізми захисту прав людини та громадянина в Україні
- практичні аспекти звернення до ЄСПЛ, порядок розгляду заяв;
- сутність народного волевиявлення в Україні;
- особливості розвитку парламентаризму та його сутність;
- правовий статус глави держави;
- правовий статус виконавчої влади в Україні;
- основні аспекти розвитку правосуддя в Україні;
- поняття конституційної скарги та порядок звернення до Конституційного суду України;
- перспективи розвитку місцевого самоврядування в умовах сучасності;

уміти:

- давати усні та письмові аргументовані відповіді з питань навчальної дисципліни;
- аналізувати нормативно-правові акти України та давати правову оцінку;
- здійснювати співвідношення національного та міжнародного законодавства;
- формулювати шляхи та способи процесу інформатизації у галузі права
- визначати вплив правової регіоналізації та локалізації на національну правову систему;
- використовувати теоретичні знання в юридичній практиці;
- здійснювати правову експертизу національних та міжнародних правових актів, давати кваліфіковані юридичні висновки;
- визначати проблеми процесу узгодження міжнародного права і національних правових систем.

– формулювати шляхи, принципи, форми та методи трансформації правової системи України.

навички:

- використовувати понятійно-категоріальний апарат при вирішенні правових проблем;
- здійснювати власні наукові дослідження з проблем, що входить до предмету початкової дисципліни;
- застосувати теоретичні знання для високопрофесійного виконання службових обов’язків в процесі реалізаційної та правозастосовної діяльності;
- практично застосовувати набуті знання при підготовці дисертаційного дослідження, наукових статей, тез;
- формулювати та обґрунтовувати правові висновки, пропозиції, рекомендації.

1. Схема навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи в розрізі тем
<p>Тема 1. Конституційне право в умовах конституційної реформи в Україні</p>	<p>Лекційні, семінарські заняття</p>	<p>Реферати (доповіді):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форми конституційно-правової відповідальності. 2. Підстави конституційно-правової відповідальності. 3. Методологія науки конституційного права. 4. Джерела науки конституційного права України. 5. Етапи виникнення і розвитку світового конституціоналізму. 6. Виникнення і розвиток конституціоналізму в Україні. 7. Конституція Пилипа Орлика як джерело світового конституціоналізму. 8. Конституція УНР 1918 р., як джерело українського конституціоналізму. <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обґрунтуйте як співвідносяться між собою терміни “конституційне право” та “державне право”. 2. Аргументуйте відмінність конституційного права України за його предметом та методами правового регулювання від інших галузей національного права України. 3. Користуючись Конституцією України, наведіть приклади уповноважуваних, зобов’язуваних та забороняючих конституційно-правових норм (3-4 норми). Яка різниця між цими видами конституційно-правових відносин?

		<p>4. Користуючись Конституцією України, наведіть приклади конституційно-правових норм, внаслідок реалізації яких виникають конкретні, загальні конституційно-правові відносини і конституційно-правові стани. Яка різниця між цими видами конституційно-правових відносин?</p> <p>5. Сформулюйте специфіку конституційно-правових норм.</p> <p>6. Розкрийте структуру конституційно-правових відносин.</p> <p>7. Визначте зміст понять: природні та позитивіські джерела конституційного права.</p> <p>8. Ознаки Конституції України.</p> <p>9. Предмет правового регулювання Конституції України.</p> <p>10. Функції Конституції України.</p> <p>11. Основні напрями сучасної конституційної реформи.</p> <p>12. Основні положення теорії конституціоналізму.</p> <p>13. Теорія сучасної конституції.</p> <p>14. Юридичні властивості конституції.</p> <p>15. Пряма дія норм як юридична властивість конституції.</p> <p>16. Правова охорона конституції.</p>
<p>Тема 2. Захист прав людини та громадянина в Україні в умовах сучасності</p>	<p>Лекційні, семінарські, практичні заняття</p>	<p>Реферати (доповіді):</p> <ol style="list-style-type: none"> Європейська конвенція про громадянство від 6 листопада 1997 року. Порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України. Правовий статус закордонних українців. Засади запобігання та протидії дискримінації в Україні. Законні інтереси особи як важливий елемент її конституційно-правового статусу. Політичні права і свободи громадян України: нормативно-правове закріплення та реалізація. Право на петиції в Україні: сьогодення та напрями вдосконалення. Право на правову допомогу в Україні (первинну та вторинну) та його реформування. <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> Сформулюйте поняття особи, яка потребує додаткового захисту. Сформулюйте поняття особи, яка потребує тимчасового захисту. Міжнародні принципи захисту біженців, передбачені Конвенцією про статус біженців 1951 року.

		<p>4. Порядок ведення Єдиного державного демографічного реєстру.</p> <p>5. Документи, що оформляються із застосуванням засобів єдиного державного демографічного реєстру.</p> <p>6. Забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України.</p> <p>7. Захист персональних даних в Україні.</p> <p>8. Правовий статус іммігранта в Україні.</p> <p>9. Політичні гарантії забезпечення реалізації конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>10. Ідеологічні гарантії забезпечення реалізації конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>11. Економічні гарантії забезпечення реалізації конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>12. Юридичні гарантії забезпечення реалізації конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>13. Державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії.</p> <p>14. Професійні спілки в Україні, їх права та гарантії діяльності.</p> <p>15. Правовий статус молодіжних та дитячих громадських організацій в Україні.</p>
Тема 3. Народне волевиявлення: останні тенденції змін	Семінарські заняття	<p style="text-align: center;">Реферати (доповіді):</p> <p>1. Місцеві вибори в Україні: нормативно-правове регулювання та напрями вдосконалення.</p> <p>2. Порядок обрання Президента України.</p> <p>3. Повторні вибори та повторне голосування: аспекти співвідношення.</p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійного вивчення:</p> <p>1. Суб'єкти виборчого процесу в Україні.</p> <p>2. Правовий статус ЦВК в Україні.</p> <p>3. Місцевий референдум в Україні: сьогодення та напрями вдосконалення.</p> <p>4. Державний реєстр виборців в Україні.</p> <p>5. Порядок обрання народних депутатів України</p> <p>6. Принципи виборчого права в Україні.</p> <p>7. Засади виборчого процесу.</p> <p>8. Види виборів, порядок і строки їх призначення і проведення.</p> <p>9. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення підготовки і проведення виборів в Україні.</p>
Тема 4. Парламентська	Лекційні, семінарські	<p style="text-align: center;">Реферати (доповіді):</p> <p>1. Конституційно-правовий статус</p>

реформа в Україні	заняття	<p>народного депутата України.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Недоторканість парламентарія: світовий та вітчизняний досвід. 3. Структура Верховної Ради України. <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правовий статус комітетів Верховної Ради України. 2. Правовий статус Голови Верховної Ради України його Першого заступник та заступника Голови Верховної Ради України. 3. Правовий статус Підготовчої депутатської групи. 4. Правовий статус депутатських фракції, коаліції депутатських фракцій. 5. Правовий статус парламентської опозиції. 6. Правовий статус Погоджувальної ради депутатських фракцій (груп). 7. Правовий статус Лічильної комісії. 8. Правовий статус Тимчасової президії першої сесії Верховної Ради України. 9. Правовий статус тимчасових комісій Верховної Ради України.
<p>Тема 5. Конституційно-правовий статус глави держави та його вдосконалення в Україні</p>	Семінарські заняття	<p>Реферати (доповіді):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Контрасигнація актів Президента України. 2. Роль Адміністрації Президента в діяльності глави держави. 3. Правові форми роботи Президента України. <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порядок обрання Президента України. 2. Представницькі повноваження Президента України. 3. Повноваження Президента України у відношенні до Верховної Ради України та в сфері законодавчої влади. 4. Повноваження Президента України в сфері виконавчої влади. 5. Повноваження Президента України в сфері судової влади. 6. Повноваження Президента України в сфері національної безпеки, оборони та військової політики. 7. Повноваження Президента України з формування органів та призначення посадових осіб. 8. Процедура відставки Президента України.

		<p>9. Порядок дострокового припинення повноважень Президента України у зв'язку з неможливістю виконання ним своїх повноважень за станом здоров'я.</p>
<p>Тема 6. Виконавча влада в Україні: особливості функціонування та реформування</p>	<p>Лекційні, семінарські заняття</p>	<p>Реферати (доповіді):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце та роль Кабінету Міністрів України у механізмі державної влади. 2. Конституційні засади адміністративної реформи в Україні. 2. Конституційний статус Урядів в інших країнах світу. 3. Виконавча влада: світовий досвід та українська модель. <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття уряду держави та його функції. 2. Конституційний порядок формування Кабінету Міністрів України. Компетенція Кабінету Міністрів України. 3. Основні форми роботи Кабінету Міністрів України. 4. Відповідальність Кабінету Міністрів України. Відставка Прем'єр-міністра України та інших членів Кабінету Міністрів України. 5. Основні завдання та функції міністерств та інших центральних органів виконавчої влади України. 6. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій. 7. Конституційні засади взаємовідносин місцевих державних адміністрацій з органами місцевого самоврядування.
<p>Тема 7. Судова влада в Україні: особливості функціонування та реформування</p>	<p>Лекційні, семінарські, практичні заняття</p>	<p>Реферати (доповіді):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце та роль Конституційного Суду України у в системі правосуддя України. 2. Конституційні засади судової реформи в Україні. 3. Конституційний статус суддів: порівняльний аналіз Україна та країни ЄС. 4. Судова гілка влади: світовий досвід та українська модель. <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика судової гілки влади в Україні. 2. Основні функції судової гілки влади та їх характеристика. 3. Правосуддя, як основна гарантія забезпечення прав та свобод людини в Україні. 4. Види та форми індивідуального доступу

		<p>до конституційного правосуддя.</p> <p>5. Судова реформа в Україні: основні напрями.</p> <p>6. Судова система в Україні.</p> <p>7. Порівняльний аналіз судової системи та системи правосуддя в країнах Європи.</p>
<p>Тема 8. Місцеве самоврядування в умовах конституційної реформи</p>	<p>Семінарські заняття</p>	<p>Реферати (доповіді):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місцеве самоврядування в системі народовладдя. 2. Основні наукові концепції місцевого самоврядування. 3. Найбільш поширені моделі місцевого самоврядування. 4. Місцевий референдум як форма безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою. 5. Державна підтримка місцевого самоврядування. <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місцеве самоврядування, як елемент основ конституційного ладу України. 2. Ознаки місцевого самоврядування. 3. Міжнародно-правове регулювання питань місцевого самоврядування. Європейська Хартія про місцеве самоврядування. 4. Органи самоорганізації населення. Старости. 5. Порядок формування органів місцевого самоврядування. 6. Гарантії місцевого самоврядування.

Індивідуальні завдання (курсіві, дипломні роботи)

Відповідно до навчального плану із навчальної дисципліни «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» курсіві, дипломні роботи не передбачено.

Технічне обладнання та програмне забезпечення навчальної дисципліни

– пакет програмних продуктів Microsoft Office, а саме: Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint та ін.;

– мультимедійний проектор, комп'ютер /ноутбук/планшет, інтерактивні дошки.

Для забезпечення можливості організації дистанційного навчання може використовуватися платформа Zoom, середовище Classroom, Moodle «Мудл», Соціальні мережі та Telegram.

Основні рекомендовані інформаційні джерела.

Нормативна база:

1. Виборчий кодекс України: Закон України від 19.12.2019 URL/<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
2. Декларація прав національностей України: прийнята Верховною Радою України 1 листопада 1991 року // ВВР Української РСР. 1991. №53. Ст. 799.
3. Загальна декларація прав людини: URL https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
4. Конституційний договір про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України: укладений 8 червня 1995 року між Верховною Радою України і Президентом України // ВВР. 1995. №18. Ст. 133.
5. Конституційний Суд України. Рішення. Висновки 1997–2001 / Відповід. редактор канд. юрид. наук П.Б.Євграфов. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 512 с.
6. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. із змінами // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
7. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права / В кн.: Права людини. Основні міжнародно-правові документи. Київ, 1989.
8. Про Автономну Республіку Крим: Закон України від 17 березня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 11. Ст. 69.
9. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08 липня 2011 року // Офіційний вісник України від 12.08.2011. 2011. № 59. Стор. 83. Ст. 2347
10. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим: Закон України від 10 лютого 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. 1998. №29. Ст. 191.
11. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 06.11.2012 року // Офіційний вісник України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5475-17#Text>
12. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 13. Ст. 65.
13. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
14. Про запобігання корупції: Закон України № 1700-VII від 14.10.2014 р./ URL: : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
15. Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України; План, Заходи від 23.11.2015 № 1393-р // www.rada.gov.ua
16. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>
17. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
18. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
19. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text>
20. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/422/96-%D0%B2%D1%80#Text>
21. Про міжнародні договори України: Закон України // ВВР. 1994. № 10. Ст. 45.
22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. 1997. № 25. Ст. 20 (з змінами та доповненнями).
23. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. 1999. № 20-21. Ст. 190.
24. Про національні меншини в Україні: Закон України // ВВР. 1992. № 36. Ст. 529.

25. Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областях: Закон України № 1680-VII від 16.09.2014 р. UPL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1680-18>
26. Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпичмент): Закон України від 10.09.2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-20#Text>
27. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
28. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 422 вересня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 19-20. Ст. 179.
29. Про прокуратуру: Закон України від 10 жовтня 2014 р. UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
30. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. 1998. № 35. Ст. 237.
31. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>
32. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України 10 лютого 2010 UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
33. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України // ВВР. – 1991. - № 25. - Ст. 283
34. Про службу в органах місцевого самоврядування: проект Закону України № 2489 від 20.03.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54569
35. Про співробітництво територіальних громад: Закон України № 1508-VII від 17.06.2014 р. UPL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>
36. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 40. Ст. 290.
37. Про статус народних депутатів України: Закон України від 22 бер. 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 42. Ст. 212.
38. Про Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 №5/2015 UPL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
39. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 // Відомості Верховної Ради України. 2010. N 41-42, N 43, N 44-45. - Ст.529.
40. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.06.2014. UPL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
41. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. 1998. № 20. Ст. 99.
42. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Стор. 1696.
43. Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року №20-рп/2010. У справі за конституційним поданням 252 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про внесення змін до Конституції України“ від 8 грудня 2004 року № 2222–IV (справа про додержання процедури внесення змін до Конституції України)

Основні доктринальні джерела:

1. Актуальні проблеми конституційного права України: підручник / За заг. ред. проф. Олійника А.Ю. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 554 с.
2. Антологія української юридичної думки. Том 4. Конституційне (державне) право / За ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. Київ, 2004. 599 с.
3. Бисага Ю. М., Крегул Я. М., Куцин М. М., Нечипорук Г. Ю. Праксеологія парламентського контролю: порівняльно-аналітичне дослідження: монографія. Видавничий дім "Гельветика", 2020. 262 с.

4. Бородін Є., Оносенко І. Реалізація права громадянина на службу в органах місцевого самоврядування: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Державне управління та місцеве самоврядування*, 2016, Вип. 2 (29), С. 167-175
5. Гришко Р.Ю. Реформування місцевого самоврядування в Україні у напрямку децентралізації управління: дис... канд. наук держ. управ. Запоріжжя., 2017. 208 с.
6. Гультай М. М. Захист прав і свобод людини та громадянина Конституційним Судом України. Проблеми сучасної конституціоналістики: навч. посіб. / Н. В. Аніщук, М. В. Афанасьєва, Н. М. Бакаянова та ін. ; за заг. ред. А. Р. Крусян та А. А. Єзерова. Київ : Юрінком Інтер, 2018 С. 438-456.
7. Гультай М. М. Історичні витоки вітчизняного конституціоналізму: звичаї, традиції, пам'ятки права та філософські концепції: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 240 с.
8. Гультай М., Федоренко Т. Уніфікація міжнародних і національних стандартів з прав людини: інститут конституційної скарги (теоретичне обґрунтування та сучасний стан). Вісник Конституційного Суду України. 2018. №3. С.162-174.
9. Гультай М. М. Конституційна скарга у механізмі доступу до конституційного правосуддя: курс лекцій / М. М. Гультай. Київ :Центр учбової літератури, 2019. 269 с.
10. Калиновський Б. Конституційна реформа: теоретичні й правові основи. *Конституційна реформа в Україні: досвід країн Центральної і Східної Європи* : зб. матеріалів Другої міжнародної науково-практичної конференції (Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 16 жовтня 2020 р.) / Упоряд. І.Д. Софінської. Львів : Каменяр, 2020. С. 123-126
11. Калиновський Б.В. Місцева публічна влада в Україні: поняття та сутність. *Децентралізація публічної влади: національний та зарубіжний досвід* : Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 6 листопада 2020 р. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2020. 116 с.
12. Камінська Н. В., Сьох К. Я. Забезпечення прав громадян на державну службу та службу в органах місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади та євроінтеграції: монографія. Київ, 2018. 265 с.
13. Карпачова Н.І. Стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні (Перша щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини). Київ, 2000.
14. Коваленко В. Ф., Товста С. П. Конституційне право та конституційна інженерія в сучасних українських реаліях. *Імідж сучасного педагога*. 2019. №. 3 (186). С. 14-18.
15. Коментар до Конституції України: Науково-практичний коментар /В.Б. Аверьянов, О.В. Батанов, Ю.В. Баулін та ін.; Ред. Кол. В.Я. Тацій, Ю.П. Битяк, Ю.М. Грошевой та ін. Харків: Видавництво «Право»; К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 808 с.
16. Конституція та засади конституційного ладу України у питаннях та відповідях: навч. посіб. / Є. І. Григоренко, О. С. Передерій. Харків: ХУПС, 2010. 171 с.
17. Конституційне право України: навчально-методичний посібник URL: http://dcmaup.com.ua/assets/files/konstitucijne-pravo-ukraini- nmp_2020.pdf
18. Конституційне право України : підручник / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, В.П. Колісник та ін.; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.
19. Крегул Ю., Батрименко В. Реформування місцевого самоврядування в Україні. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. №1. С.17
20. Кузнецов Е. А., Кузнецова З. В. Впровадження принципівконституціоналізму менеджменту в Україні. Право, економіка тауправління: генезис, сучасний стан та перспективи розвитку: матер.Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю економіко-правового ф-ту ОНУ імені І. І. Мечникова (м. Одеса, 14-15 верес. 2018 р.)

- / ОНУ імені І.І. Мечникова; відп. ред. І. А. Ломачинська, А. В. Смітюх. О.:Фенікс, 2018. С.486-490.23.
21. Кузнєцова З.В. Співвідношення внутрішнього та зовнішньогосуперенітету держави. Політико-правова доктрина державногосуперенітету в умовах глобалізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю зі дня народження доктора юридичних наук, професора Л.М. Стрельцова (25.10.1918 – 3724.03.1979), м. Одеса, 26 жовтня 2018 року. О.: Видавничий дім «Гельветика», 2018. с.156-160
  22. Кулик Т.О. Конституційна реформа щодо правосуддя в Україні: перший погляд на недоліки та переваги // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2017. - № 3 – С. 7-12.
  23. Лабенська Л.Л. Взаємодія депутатів місцевих рад із сільським, селищним, міським головою: деякі питання // *Право України*. 2003. № 11. С. 23.
  24. Савчин М.В. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005-2020. Монографія. Ужгород: ТОВ "РІК-У", 2020. 384с.
  25. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556 с..
  26. Сьох К. Я. Пріоритетні напрями реформи системи місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади/ К. Я. Сьох // Правові реформи в Україні: реалії сьогодення: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 31 жовт. 2017 р.) Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. С. 83-87.
  27. Сьох К.Я. Конституційне право громадян на службу в органах місцевого самоврядування/ дисерт....кан.юр.н. Київ. 2015. 225 с.
  28. Сьох К.Я. Механізм реалізації права громадян України на державну службу в органах державної влади України/ *Південноукраїнський правничий часопис*. №1. 2020. С. 136 - 139
  29. Сьох К.Я. Реформи у сфері децентралізації влади: д-освід Польщі для України. *Наше право. Спеціалізоване видавництво*. №1, 2018. С. 48-52
  30. Тетарчук І., Дяків Т. Конституційне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. К., Центр учбової літератури, 2020. 218 с

Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

Політики курсу

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин навчання може відбуватись у дистанційному режимі за погодженням із керівництвом НАВС з презентацією виконаних завдань під час консультації викладача.

На *лекціях* у формі активної бесіди з елементами дискусії розглядаються основні теоретичні положення теми, які вимагають роз'яснення та уточнення з боку викладача. На лекціях вимагається активна

участь здобувачів у обговоренні ключових положень теми, ведення стислого конспекту лекції.

На *семінарських заняттях* теоретичні знання, отримані здобувачами ступеня вищої освіти під час лекцій, обговорюються більш детально у формі міні-дискусій, опитування, заслуховування та аналізу тематичних доповідей та рефератів, а також шляхом розв'язування практичних задач.

При проведенні *практичних занять* використовуються активні форми їх проведення: дискусії, ділові ігри, розв'язування тестових та практичних завдань.

Вимоги до організації *самостійної роботи* здобувачів вищої освіти визначаються робочими навчальними програмами дисципліни. Основними завданнями самостійної роботи здобувачів вищої освіти є набуття навичок самостійного опрацювання фахових інформаційних джерел, підготовка і безумовне виконання поточних практичних та індивідуальних завдань, а також самостійне вивчення окремих тем під керівництвом викладача.

Плани семінарських та практичних занять, практичні та індивідуальні завдання, методичні вказівки до окремих тем, література, система оцінювання занять подані у відповідних методичних вказівках. Їх можна переглянути на Веб-сайті НАВС у розділах «Кафедра конституційного права та прав людини», «Дистанційні курси».

Пропущені заняття та незадовільні оцінки повинні бути відпрацьовані згідно графіку консультацій викладачів кафедри.

Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг лише під час складання заліку (підсумкового оцінювання) за графіком екзаменаційної сесії.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри конституційного права та прав людини, які безпосередньо проводять заняття (за затвердженим графіком проведення консультацій) або звернувшись із письмовим запитом на електронну пошту за адресою: k003@naiau.kiev.ua

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності відповідно до Положення про академічну доброчесність у Національній академії внутрішніх справ (наказ НАВС від 30 березня 2018 року № 422).

Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<i>участь в роботі впродовж семестру/залік - 60/40</i>
Вимоги до письмової роботи (за умови наявності)	<i>вибір тематики доповідей відбувається здобувачами ступеня вищої освіти</i>

	<i>магістра на підставі консультації з викладачем, під час написання роботи здобувачі ступеня вищої освіти магістра повинні дотримуватись вимог академічної доброчесності</i>
Семінарські заняття	<i>під час проведення семінарів здобувачі працюють у такому форматі: усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль, виконання навчальних та індивідуальних завдань. Оцінювання здійснюється по 5-тибальній системі відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів ступеня вищої освіти магістра затверджених Положенням про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності в Національній академії внутрішніх справ (наказ НАВС від 02.05.18 № 642.).</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>за умови виконання визначеного навчальною програмою обсягу.</i>

Система оцінювання результатів навчання

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<i>участь в роботі впродовж семестру/залік - 60/40</i>
Вимоги до письмової роботи (за умови наявності)	<i>вибір тематики доповідей відбувається здобувачем вищої освіти на підставі консультації з викладачем, під час написання роботи здобувач вищої освіти повинен дотримуватись вимог академічної доброчесності</i>
Семінарські заняття	<i>під час проведення семінарів здобувачі працюють у такому форматі: усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль, виконання навчальних та індивідуальних завдань. Оцінювання здійснюється по 5-тибальній системі відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти затверджених Положенням про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності в Національній академії внутрішніх справ (наказ НАВС від 02.05.18 № 642.).</i>
Практичне заняття	<i>під час проведення практичних занять здобувачі працюють у такому форматі: усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль, виконання навчальних та індивідуальних завдань. Оцінювання здійснюється по 5-тибальній системі</i>

	відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти затверджених Положенням про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності в Національній академії внутрішніх справ (наказ НАВС від 02.05.18 № 642.).
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>за умови виконання визначеного навчальною програмою обсягу.</i>

Критерії оцінювання результатів навчання

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив від 90% тестових завдань.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив 75–90% тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив 60–75% тестових завдань.
2	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив до 60% тестових завдань.

Характеристика оцінювання рівня компетентності здобувача вищої освіти

Бали	Вид рівня компетентності	Критерій оцінювання компетентності

2	Рецептивно-продуктивний	Незадовільний	У ад'юнкта <i>відсутні знання</i> навчального матеріалу або він відмовляється від відповіді.
		Низький	Ад'юнкт має <i>фрагментарні знання</i> , що базуються на попередньому досвіді. Не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст. Не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
		Мінімальний	Ад'юнкт має <i>безсистемні знання</i> , допускає формально-логічні помилки при формулюванні понять, класифікаційних критеріїв та їхньому тлумаченні. Хаотично і невпевнено викладає матеріал, не здатен відділяти головне від другорядного, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
3	Репродуктивний	Достатній	Ад'юнкт має <i>базові знання</i> з навчальної дисципліни. Формулює юридичні поняття, класифікаційні критерії, але допускає інтерпретаційні помилки. Може виокремити ознаки явища та їх охарактеризувати (риси, властивості, аспекти). Відповідь надається за одним джерелом навчальної літератури. При відтворенні знань застосовує репродуктивний тип мислення, відсутнє системне викладення навчального матеріалу. Не вміє доказово обґрунтовувати свої судження, допускає неточності при використанні знань для вирішення практичних завдань.
4	Конструктивно-варіативний	Добрий	Ад'юнкт має <i>грунтовні знання</i> навчального матеріалу, але під час відповіді допускає незначні помилки. Володіє категоріально-понятійним апаратом та здатен використовувати знання для вирішення практичних завдань. Може охарактеризувати склад (зміст) явища (або внутрішню побудову явища) та його елементів. Може обґрунтувати призначення явища, яке конкретизується у його функціях (напрямах впливу на інші явища). Може навести подібність та відмінність з іншими спорідненими та протилежними явищами. Відповідь надається за декількома джерелами навчальної літератури, з посиланням на нормативно-правові акти та наведенням прикладів. При відтворенні знань застосовує продуктивний тип мислення.
5	Творчий	Відмінний	рівень компетентності. Ад'юнкт має <i>системні знання</i> глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Може навести особливості інтерпретації правових явищ в різних теоріях, загальне та відмінне в різних позиціях вчених, як в національному так і в міжнародному та європейському праві (в межах часу, предмету, простору). Здатен обґрунтувати перспективи розвитку правових явищ в Україні. Відповідь надається на основі знань державних програм, концепцій, проектів нормативно-правових актів, а також наукових досліджень вітчизняних та закордонних вчених. Даний рівень компетентності передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. При відтворенні знань застосовує евристичний тип мислення.

Оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)									Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
<i>max 60 %</i>									<i>max 40 %</i>	<i>max 100 %</i>
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	Самостійна робота	Залік	
4	4	4	4	4	4	4	4	28	40	100

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Силабус схвалено на засіданні кафедри конституційного права та прав людини НАВС Протокол від 17.09.2021 року № 3